

TORONTÁI

Ára	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obilitsyeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára
1	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21	Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	1
Din	Sürgöncim: Torontál, Veliki Bečkerek		Hirdetések díjszabás szerint	Din
			Megjelenik naponta délelőtt	

A klerikális-párt és a Radics-affaire.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 24.

A Ljubljánból érkező jelentések szerint a klerikális (szlovén nép)párt tegnap ülést tartott, amelyen Korosec elnök, Kulovec alelnök, dr. Borejity és dr. Szmodelj titkár is részt vett. Kulovec alelnök referált beogradi utjáról és pontos részletességgel kitért Jankovity miniszterelnökhelyettesével való találkozására.

A párt vezetősége ezután további politikai állásfoglalásáról határozott. Korosec elnök kifejtette hogy Radics eddigi politikai ténykedéseit sem helyeselte, különösen pedig az áprilisi jegyzőkönyv nyilvánosságra való hozatalát ellenezte.

Radics legújabb magatartásával szemben követendő eljárásról ezuttal sok szó esett, érdemleges határozatot azonban nem hoztak. Valószínű, hogy végleges döntés csak a szeptember hónapban tartandó ljubljánai pártkonferencián lesz.

A német jóvátétel ügye.

A „Torontái” tudósítójának távirata

London, aug. 24.

A francia jegyzékről angol szakértők nyilatkoztak. A szakvélemény nagyjában a következőket tartalmazza:

— Franciaország még mindig félre ismeri Anglia áldozatait. Ha Franciaország le is szállítja igényeit huszonhatmilliárd aranymárkára, még mindig csak értéktelen papíron lévő követelésekről mond le, míg Anglia Franciaországgal és Olaszországgal szemben értékes hitelezői jogosítványokat ad föl.

Az esti lapok azt írják, hogy Baldwin ma és holnap Lord Cecil és Derbyvel megbeszéli a jegyzéket. Szombaton Aix les Bainsbe utazik többheti tartózkodásra. Ezen idő alatt megbeszéli Poincaréval és Curzonnal, hogy vajjon célszerű lesz-e szeptemberben a legfelsőbb tanácsot egybehívni, hogy a jóvátételt egy előzőleg megbeszélte angol-francia terv alapján megoldják.

A görögországi sztrájk ellanyhult.

Athén, aug. 24.

A kommunista sztrájkolók tegnap összetűztek a katonasággal. Az összetűzésnek két halottja és hét sebesültje van. A sztrájk általában ellanyhult. Szalonikiben teljesen meghiusult, egyedül csak Pireusban került összetűzésre a sor a sztrájkolók és a katonaság között.

Radicsot in contumaciam is elítélik.

Angol utlevéllel hagyta el az országot. — A miniszterelnök helyettes nyilatkozik a sajtónak. — Zagrebi lapvélemények. — A Radics-affaire újabb fejleményei.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, aug. 24.

Az egyhangú parlamenti szünet alatt, a teljes politikai szélesedő közepette vetették felszínre a lapok Radics Stepan parasztszervezet rejtelmes eltűnését. Radics hirtelen eltűnését, amelyről később bebizonyosodott, hogy egyszerűen kiesempésztek az országból, többféle kommentárral közölték, anélkül azonban, hogy nagyobb politikai eseménynek tekintették volna.

Radics külföldi szereplése csak az utóbbi napokban kezdte érdemlegesen foglalkoztatni a felsőbb intéző köröket s ez indította a kormányt is arra, hogy a kérdést behatóbban megvizsgálja és komoly fontolóra vegye a mind szélesebb hullámokat verő, érdekes háttérű ügyet. Radics legújabb akciója erre különben egyenesen reakényszerítette a kormányt, mert provokáló magatartásával szinte maga szolgáltatta a fegyvert önmaga ellen.

A kormány Beogradban tartózkodó tagjai napok óta tárgyalják a Radics-ügy fejleményeit és elhatározták, hogy a parasztszervezet szemben a legnagyobb szigorral járnak el. A kormány e tekintetben részletes tervezetet dolgozott ki, amelyben a Radicesal szembeni eljárást a legnagyobb részletességgel precízizrota. A külföldi SHS követések hír szerint — értesítést kaptak a kormány állásfoglalásáról s az életbeléptendő rendszabályokról.

Politikai körökben élénken kommentálják Jankovity Velizár dr. miniszterelnök helyettesnek a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatát.

A miniszterelnök helyettes a beszélgetése során azt emelte ki, hogy Radics külföldre való távozását egyszerű szökésnek nyilvánítja. Radics a törvényes út kikérülésével hagyta el a határt s az ország területén kívül az SHS állam ellen kezdett akciót.

A különféle hírekkel kapcsolatban a zagrebi „Pravas” többek között azt írja, hogy Radics angol utlevéllel hagyta el az országot s ez a körülmény köti le a kormány kezét. Miután Radics angol védelem alatt utazott el, a beogradi kormány nem avatkozhat bele tetszése szerint ebbe az ügybe.

A horvát lapok egyöntetűen úgy írják, hogy a kormány intézkedéseivel Ninesity dr. visszaérkezéséig vár és annak előtte semmiesetre sem fog semmiféle retorzióval élni. A zagrebi és beogradi körök változatlanul nagy érdeklődéssel tekintenek a fejlemények elé, amelyek mindenesetre érdekes részleteket fognak még szolgáltatni.

Jankovity Velizár dr. kijelentette még, hogy nagy figyelemmel kíséri a parasztszervezet minden lépését s akciójának minden fázisáról pontos értesülései vannak. Han góztatta, hogy az állam alkotmányos és törvényes egysége ellen áskálódó személyek ellen a törvény teljes szigorával fognak fellépni s hogy egyetlen bűnös sem fogja kikerülni a megérdemelt büntetést.

Jankovity dr. nyilatkozatának további részéből az tűnt ki, hogy abban az esetben, ha Radics nem térne többé vissza az SHS államba, bírósági uton in contumaciam elítélik.

Beogradban azt tartják, hogy a Radics-affaire a legkritikusabb napokat éli. Befolyásos politikai körökben mindenütt az a meggyőződés, hogy a kormánynak Radicesal szembeni ellenintézkedései érvényesülni fognak.

Zagrebi jelentés szerint azon hírek, mintha az állam védelméről szóló törvényt alkalmaznák a horvát köztársasági párttal szemben, nem más, mint pusztán ijesztés s nem érdemelnek komoly hitelt. A lapok egyhangúan azt írják, hogy a kormány beárja Ninesity Momesilo dr. visszaérkezését, aki Pasity instrukcióját is magával hozza s csak akkor határoznak az esetleges rendszabályok felett.

Radicsok — zagrebi jelentés szerint — azt írják, hogy a horvát köztársasági parasztpárt, de még Radics magatartása sem szolgáltatt okot megtorló intézkedésekre, miután a kormánynak az állítólagos külföldi akciókról konkrét értesülései egyáltalában nincsenek.

Betöltötték a szociálpolitikai miniszteri tárcát.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 24.

Ismeretes, hogy a szociálpolitikai miniszteri tárcát nem töltötték be, egyrészt azért, mert a kormány nem tudott megfelelő személyt találni, másrészt mert feltétlenül horvát politikust kívánt ebbe a miniszteri székbe ültetni. Jankovity Velizár dr. miniszterelnök helyettes most egy alkalmas személyt választott ki a magas méltóságra, akinek kinevezése ellen Pasitynak sem volt ellenvetése. Az új miniszter Pelles Dusan dr. horvátországi képviselő, aki egyideig ideiglenes házelnök is volt.

A Pelles dr. kinevezéséről szóló ukáz most fekszik a király előtt aláírás végett. Hír szerint az aláírás már meg is történt. Ebben az esetben Pelles dr. már a holnapi nap folyamán átvesszi hivatalát.

A magyar politikából.

A „Torontái” tudósítójának távirata

Budapest, aug. 24.

A nemzetgyűlésen folytatták a lakásépítkezési törvényjavaslatot.

Györky (szoc. dem.) szociális szempontból kifogásolja, hogy az állam újból a kapitalistáknak akar újabb milliárdokat juttatni. Azt kívánja, hogy a kormány mutassa be a bankokkal a házépítkezésre vonatkozólag kötött szerződéseket.

Kiss Menyhért azt mondja, hogy mindenütt a nagytőkének kellett áldozatot hozni. Egyedül Magyarországon fordul elő az az eset, hogy a tőke még az inségben is nyereszkedni akar.

Vass József neppolitikai miniszter felel ezután az elhangzott felszólalásokra. Kijelenti, hogy a lakásépítkezési kérdésbe vezető és feltétlenül meg kell oldani. Ezrével jönnek hozzá az emberek, özvegyek, árvák lakásért és nem tud rajtuk segíteni. Építés nélkül nincsen lakás. Gyors és feltétlenül segítségre van szükség, mert építkezés nélkül még egy telbe nem lehet belemenni.

A lakásépítkezést úgy oldja meg, hogy a hivatalokat magánházakból kitelepítik, az állami kislakásépítést tovább fejlesztik, a nagytőkét pedig kényszerítik az építkezésre. Ezt előzza a lakásépítési törvényjavaslat.

A nemzetgyűlés ezután a házépítési törvényjavaslatot nagy szótöbbséggel általánosságban elfogadja.

A magyar kölcsön és jóvátétel ügye.

Budapest, aug. 24.

Egy gráci távirat szerint a kis-entente szeptember 15-ike és 19-ike között Marienbadban egy újabb értekezleten megbeszéli a magyar kölcsön és jóvátétel kérdését.

A Grazer Tagespostnak ehhez a híréhez az Az Ujság állítólag illetékes helyről közli, hogy a sinajai konferencia után már elhatározott dolog volt a kisentente miniszterelnökök között, hogy az egyik esehor-szági fürdőhelyen konferenciát fognak tartani. A tanácskozás azonban nem szeptember közepén, hanem már a jövő héten lesz, legelőnyösebb döntő jelentőségű lesz a magyar kölcsön előfeltételeinek megteremtésében. A jelenlegi helyzet szerint a magyar kormánnyal is sikerül megegyezni, mert teljes mértékben meg van arra a hajlandóság, hogy az állami szuverenitást nem érdeklő feltételektől tegyék függővé a kis-entente hozzájárulását.

A kérdésről a Pesti Hírlap is ír. Elmondja, hogy Sinajában Dukával és Benessel szemben Nincsity a legmérésebb álláspontot foglalta el, bár Benes erősen exponálta magát a zálogjogok felfüggesztéséért. Benes ilyen állásfoglalását a külföldi sajtó Benes angolországi útjával hozta kapcsolatba, mert Londonban meggyőződhetett róla, hogy az angol pénzpiac nem felejtette el a kis-entente magatartását a jóvátételi bizottságban.

Sinajában nem történt így sem egységes megállapodás, bár Benes és Duka meggyőzték Nincsityt arról, hogy az SHS állam politikája a magyar kölcsönnel szemben a kis-entente érdekeire kártékony. Ha most Karlsbadban vagy Marienbadban tényleg történnek majd kísérletezések az ellentétek kiküszöbölésére, a kölcsön ügye úgy látszik még mindig a kisentente magatartásától függ. Állítólag Franciaország közvetett ebben a kérdésben, hogy a kis-entente előzékenységet mutasson Anglia és Olaszország kívánságai-val szemben.

Páris, aug. 24.

Az Agence Telegraphique Universale behatóan foglalkozik a budapesti angol követségnek jelentésével, amelyet kormányának küldött. A jelentés kiemeli, hogy Magyarország óriási erőfeszítéseket tesz, hogy maga erejéből talpra álljon. A kis-entente, amely eddig bizonyos mértékben ellenségesen fogadta Magyarországot pénzügyi segítséggel való helyreállítását, újabb bizonyos feltételekkel ugyan, de engedékenyebb.

TÖZSDE

Augusztus 24.

Beograd. (Zárlat.) London 439, Páris 541, Milano 415, Newyork 96, Genf 174350, Prága 283, Wien 0134, Berlin 0021, Bukarest 44, Budapest 056, Szófia 83, Amsterdam 3790, Szaloniki 160.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 553 és fél, London 2522, Páris 3102, Milano 2380, Prága 1620, Wien 00077 és hétnyolcad, Budapest 003 és egynyelcad, Beograd 580, Bukarest 255, Varsó 00023, Berlin 0000125, Szófia 470.

Budapest. (Zárlat.) Páris 1075—111, Wien 2685—2825, Berlin 040—060.

Veszélyben a bányásági gabona külföldi piaca.

A hatalmas verseny teljes kiszorítással fenyegeti. — Országos akciót kezdeményeznek (?) — Az exportőrök országos kongresszusa.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, aug. 25.

Az ország területén működő exportőrök holnap, vasárnap délelőtt Beogradban kongresszust tartanak, amelyen a kiviteli kereskedelem nehézségei felett tárgyalnak s a jelenlegi akadályok elhárítására irányuló akció ügyében érdemleges határozatokat hoznak. A kongresszus elé nagy érdeklődéssel tekintenek a bányásági érdekeltek is, akikre szintén súlyosan ránehezednek a mai sivatnak mutatkozó külföldi piac s az áru-elhelyezés gondjai.

A nagyfontosságú értekezlet első és legfőbb feladata az lesz, hogy megállapítsa, mennyi az ideai gabonatermés. Pontos, feltétlenül megbízható adatok alapján összeállítják a kimutatást, melyből most már könnyű szerrel meghatározhatják a kivitelre számítható felesleg mennyiségét. A termésről szóló, átlag quantumot megjelölő jelentések után ítélve, az idén a rendesnél nagyobb exportra lehet kilátás, ha a kiviteli nehézségeket sikerül majd annyira legyűrni, hogy a kereskedelem zavartalanul dolgozhatik árujának elhelyezésén. A különféle (főleg szállítási) akadályokon kívül még a hatalmas konkurrenciával is kell felvennie a harcot a jugoszláviai exportkereskedelemlnek. A régi, hálás piac, Ausztria, ma már nem jelenti a hajdani terrenumot a gabona- és más cikkek elhelyezésére. Magyarország, de főleg Románia versenyre kelt árujával a wieni piacon s bizony olosóságával veszélyes ellenfélnek bizonyult az SHS államból exportált gabonával szemben. A másik jelentős vásárló Németország volt, ennek az államnak a kereskedői sem mutatnak azonban nagy hajlandóságot a jugoszláviai érdekeltségekkel való üzletkötésre. A huzódzkodás egyedüli oka az,

hogy az Egyesült-Államok, sőt hír szerint Argentína is kedvező feltételek mellett kölcsönt ajánlott fel Németországnak, amelyet természetben, gabonaszállítmányokban szolgáltatna. Ebben az esetben az országot bőven ellátnák szükségleteivel s egyáltalában nem szorulna kereskedelem útján jelentősebb behozatalra.

A borkereskedelem ezernyi bajával már több ízben részletesen foglalkoztak a lapok. A kereskedelemnek eme hajdani virágzó ágát teljes katasztrófa fenyegeti. A szállítási nehézségek, főleg a vasuti tarifa drágasága s a mind fenyegetőbb mértékben mutatkozó üzlettelenség lehetetlenné teszik a borkereskedelmet s ha rövidesen meg nem szüntetik a csaknem naponként mutatkozó újabb bajokat és nehézségeket, rövidesen felszámolnak a régóta fennálló cégek is, a fiatalabb alakulásokról nem is beszélve. A bornyagkereskedők egyedüli kívánsága, hogy a szállítási tarifát leszállítsák s az áruk könnyebb exportálása érdekében speciális kedvezményeket adjanak.

Hogy a kongresszus mily eredménnyel fog zárulni, egyelőre még bizonytalan. Értesülésünk szerint több konkrét javaslatot terjesztettek az értekezlet elé, amelyben kimerítően foglalkoznak azokkal az intézkedésekkel, amelyekkel az exportot fenyegető veszélyt rövidesen és sikeresen elháríthatnák.

A bányásági kereskedelmi- és iparkamara képviselőjében Sztanojlović Alexander kamarai titkár, Heller Rezső, az „Union” kereskedelmi részvénytársaság igazgatója, Bakalovity Marko nagykereskedő, Nedelykovity Ljubisa és Hauser Károly vrsaci bornyagkereskedő vesz részt a kongresszuson.

Megakadályozzák az utlevélakták összetorlódását.

Nem fogadnak el új kérvényeket az Egyesült Államok részére.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, aug. 25.

Az Egyesült-Államokba betelt a bevándorlási quota. A Bányáság részére megszabott létszámon felül adtak be kérvényeket, úgy hogy rengeteg kérelmező ügye csak a jövő évben kerül elintézésre. A már régebben benyújtott aktákat mindazonáltal nem adják vissza a feleknek, hanem beérkezésük sorrendjében továbbítják az illetékes minisztériumba. A kivándorlási bizottság

ugyancsak időrendi sorrendben megvitatás alá veszi a kérvényeket s ha nem talál olyan akadályt, amely a kivándorlást megnehezítené vagy lehetetlenné tenné, kedvező határozatot hoz. Döntéséről kiértesíti az érdekelt felet, aki rövidesen kézhez is kapja utlevelét.

Egyesek kérvényeikre már értesítést is kaptak, nagyrészüket azonban még nem tud hirt a döntés felől.

A bányásági alárendelt hatóságok hivatalos úton is értesítést kaptak, hogy a bevándorlási létszám betelt s hogy a kérvények átvételét szüntessék be, mert az aktatorlódások még inkább szaporítják a felülvizsgálatra kirendelt bizottság amu-

gy is túlterhelt munkakörét. A hatóságok leiratban kiértesítették a határozatról az alantos közegeket, ennek dacára azonban még mindig nyakra-főre érkeztek be az utlevélkérvények. A jövőben az ilyen tartalmu ügyiratokat visszaküldik a feladónak azzal az indokolással, hogy kérelme csak a jövő évben kerülhet érdemleges megbírálás alá.

Hitelesítetlen mérlegeket koboztak el.

Razzia a beeskereki piacon.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, aug. 25.

Tegnap reggel nagy riadalom keletkezett a beeskereki piac árusítói között. Razziát tartanak — ment végig a rémhír a piac nagyhatalmu árusítóinak sorfalán. A hatóságok emberei tényleg szemlét tartottak az eladásra kiállított élelmiszerek felett s egészségügyi szempontokból megvizsgálták azokat. Az utóbbi időben helyreállott rendnek tudható be, hogy kisebb észrevétel nélkül, súlyosabb kifogásolni valót nem találtak.

A pénteki hetipiac különben a rendestől eltérőleg nem volt tulságosan élénk. A vidékről kisebb mennyiségben hoztak be árut s csak a helybeli árusítók vonultak ki teljes számban. A vevőközönség is mintha lepadt volna, meglehetősen kevesen keresték fel az árusító asztalokat.

A razzia során a mérlegeket is megvizsgálták, hamis mérlegeket nem találtak, de több olyanra akadtak, amelyen nem volt meg a hitelesítő hivatal jelzése. Az ilyen mérlegeket elkobozták, tulajdonosaik ellen pedig megindították az eljárást.

Hogy oly sok hitelesítetlen mérleg van forgalomban, annak a legfőbb oka az, hogy a Vajdaság területén mindössze két hivatal működik, amelynek ügyköre felöleli a mérlegek jelzését. Az egyik hatósági szerv Beeskereken, a másik pedig Szubotícán működik. A vidékiek részére, különösen a két várostól távol lakók számára, nagyon körülményes a mérleghitelesítés s még ha az akarat meg is volna bennük, kényelmi szempontból sokszor elmulasztják a törvény erre vonatkozó rendelkezését betartani. Mindenesetre helyesen tennék a hivatalos körök, ha a hitelesítést megkönnyítenék azáltal, hogy a Vajdaság több városában felállítanának mértékfelülvizsgálattal megbízott hivatalokat.

Szalon művész-trió
1552
a KASZINÓ-vendéglő helyiségeiben
— este fél 9 órakor. —

HIREK

Aug.
26.

1813-ban volt a katzbachi csata. 1813-ban halt meg Körner Theodor német költő és szabadsághős. Részt vett mint hadnagy a Napoleon elleni német szabadságharban a Lützov féle szabadcsapatban. Augusztus 26-án egy órával az ütközet előtt megírta Schwertlied című dalát, amely hatyudala lett. Az ütközetben, amelyben hősiessé részt vett, elesett és Wobelin mellett egy vén tölgyfa alatt temették el. Körner drámáiban Schillert utánozta. Ez az utánpótlás a legszembeszökőbb Zrinyi című tragédiájában, amely annak idején óriási hatást keltett Bécsben, de drámái tekintetben sok kifogás alá esik. Körner mint dalköltő kiváló. Szabadságdala egész Németországban lánggyújtották a szíveket. Dalait elsőnek atyja adta ki Schwert und Leier címen.

Aug.
27.

1523-ban meghalt Ulrich v. Hutten. 1576-ban meghalt Tizian (Ticián) igazi nevén Tiziano Vecelli da Cadore olasz festő, a velencei festészet legragyogóbb, legünnepeltebb képviselője. Tizian első sorban kolorista volt. A színeket a maguk mély meleg pompájukért szerette, amellet azonban a nemes, egyszerű formáknak is a legnagyobb mestere volt. Mikor művészete drámaivá vált, a legragyogóbb színezés járult hozzá, hogy a mozgalmas alakok disztó hatását még nagyobb tegye. Műveit olyan vonzóká az az életnek az a nemes fölfogása és harmonikus előkelő ábrázolása teszi, amely esetének minden vonásában megnyilatkozik.

1915-ben Olaszország hadat üzen Németországnak és Románia Ausztria-Magyarországnak.

Eljegyzés. Jovanovity Milenko beeskereki központi járási főszolgabíró leányát, Rózsikát eljegyezte Mixity Péter srpsk-kelemeri főzségi jegyző.

A román király a volt olasz hadseregben. Görzből jelentik: Ferdinánd román király, Károly román herceggel, Mária és Ilina hercegnővel tegnap autókirándulást tett a görzi hadszíntér színhelyére. A felséges vendégek még az este visszatértek a blédi kastélyba.

Az Ady-Társaság Színháza augusztus 31-én közkívánatra előadja a „Limonádé ezredes“ 3 felvonásos operettét, amelyet annakidején közbejött akadályok miatt le kellett vennie a műsorról. Szeptember 1-én pedig közkívánatra újból megy az „Ezüstpille“ 3 felvonásos énekes bohózat. Jegyek mindkét előadásra előjegyezhetők az Orient főutcai üzletében.

Súlyos kimenetelű szerencsétlenség a karloveci katonai gyakorlótéren. Karlovecből jelentik: Tegnap délután a karloveci 37-ik gyalogezred bomba- és aknavető gyakorlótérét tartott a gyakorlótéren. Egy akna hibás kezelése folytán felrobant és irtózatos pusztítást vitt véghez. Egy katona szörnyen halt, egy önkéntes a mellén súlyosan megsérült, Matesa százados haldokolva szállították a kórházba. Alexity Andree kapitány pedig mindkét fölére megsiketült. A katonai hatóságok azonnal megindították a vizsgálatot.

Édes fiacskám,

apád örökéig szegény ember volt és mint ilyen is hal meg. Mert látod, az újságírók csak leírják azokat a nagyhangú frázisokat, amikből a politikus bácsik, bankérbácsik, közigazdászbaácsik, szegény kisgazdabácsik részvényeket, palotákat, földeket és minden földi jót szereznek. Ne haragudj majd reám, hogy szegény újságíró volt az apád, aki nem hagyhatott rád autót, villát a Comotó mellett és szimpátikus színű zöldhasú dollár bankjegyeket, de majd rájössz, hogy nemesebb dolgokért fogod te is igába hajtani most még gyöngye válladat. Örököül hagyom rád fiacskám egyedül kinevetem: — a jóvátételi kérdést. Én már bizonyosan régen por és hamu leszek, amikor Poincaré és Baldwin és Theunis és Jasper és ezek a többi fölöttebb szimpatikus egyének még mindig levelezni fognak mint a vén fák tavasszal. Egész Európa el fog pusztulni. Nem lesz már senki, aki tudni fogja, hogy miért, miről és minek irnak ezek az emberek! És itt a te örökséged ím — te csak írd és esinélj úgy, mintha tudnád miről van szó és értenéd az egész machlojkát. És meg fogsz élni. Mert látod, így élünk most pár ezren újságírók a világon és fogalmunk sincs, hogy minek engedik ágálni ezt a pár fogatlan, nyeffedt oroszánt ezzel a jóvátételi problémával, amikor már senk sem tudja ki fizessen, miért, hogy, kinek? És egy nagy titkot sugok meg neked, amit csak a befentések tudnak: — ők se tudják már, hogy mit akarnak. Közbe elfelejtették! Se a Poincaré, se a Jasper, se a többi — nem tudja már, hogy mit akar. Most ágálnak, beszélnek kétségbeesetten abban a reményben, hátha időközben eszükbe jut, hogy mit is akartak! J.

* Nikkelezni, galyanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Tilos a tánc Lazarevon. Lazarevo (Lázárföld) békés lakóit megszalolta valahogy a háborúság ördöge s a község fiatalsága vad harcra dőlkkel és parázs verekedésekkel zavarta meg már több ízben a vasárnap délutáni táncmulatságok azelőtti egyhangú megszokott nyugalomát. A furesa változásba természetesen nem nyugodtak bele a fafa tekintélyes gazdái s szót emeltek a fiatalság illetlen módon megnyilvánuló hevessege miatt. Az egyik esküdt a panaszkok miatt, no meg a község tekintélyének megóvása érdekében is, a legutóbbi verekedés alkalmával benyúlt a esatár színhelyére a vendéglőbe s békességre intette a felhevült legényeket. Józsan hangja nem talált megértésre sőt ellenkezőleg nekorentottak a feludhott újak s formalis offenzívába kezdtek. A történetek természetesen folytatása lett. Az előjáróság a község nyugalma érdekében a tánc betiltását kérte. A központi járási főszolgabíró az indokok alapján teljesítette a kérelmet és fél évre tiltotta a táncot Lazarevon.

„Baleset“ érie a Beeskerek—Subotica közötti vonatot. A Beeskerek—Subotica között közlekedő déli személyvonat utasai esütőtörök délen nagy lármára zajára riadtak fel. A rendes sebességgel haladó vonat Melenci állomást éppen hogy elhagyta, amikor az irtózatos recsegőropogás felriasztotta az embereket. Ljedi arcek tüntek fel az ablakokban, egycsek már legrásra készültek, ideges kérdések és feleletek hangzottak el s a szorongatott helyzetben senki sem tudta, hogy voltaképpen mi történt. A vonat személyzetének lélekjelenléte megmentette az utasokat a pániktól. Hamarosan megállapították, hogy semmi komolyabb baj nem történt, minthogy a vonat negyed kocsijának tengelye eltört. A kellemetlen baleset folytán a vonat utolsó vagonjait kénytelenek voltak kiüríteni s az utasokat részint a teherkocsikban elhelyezni. A megsérült vagon hátrahagyásával a vonat néhány pernyi késlekedés után folytatta útját Subotica felé.

Jegyzői értekezlet. A központi (beeskereki) járás jegyzői ma, szombat délelőtt kilenc órakor értekezletet tartanak a főszolgabírói hivatalban, amelyen különféle belügyeken kívül fontosabb kérdésekben is határoznak. Többek között megvitatják a közmunkálatokról szóló törvény egyes rendelkezéseinek és különböző rendeleteknek végrehajtási módját.

Hangverseny a városi színházban. Markovity Mila, a beogradi Nemzeti Színház drámai művésznője működésének negyven éves jubileuma alkalmából vajdasági turnéra indult. Körútja során Beeskerekre is ellátogat, ahol augusztus 26-án és szeptember 8-án tart hangversenyt a városi színházban.

Értesítés. Az izr. hitközség előjárósága értesíti t. tagjait, hogy a templomi ülőhelyek bérbeadása vasárnap, aug. 26-án veszi kezdetét. A bizottság naponként d. e. 10—11-ig és d. u. 3—5-ig működik. A tavalyi bérlok helyei szeptember 7-ig bezárólag fenntartatnak. Akik saját ülőhelyeket még nem irattak át a maguk nevére, felkéretnek, hogy azt ezen időn belül eszközöljék. Bővebbet a hitközségi irodában.

A Hüvös-völgyben vasárnap, augusztus hó 26-án d. u. 3 órai kezdettel katonazenével ünnepélyes szezonzáró ünnepély. Számos látogatást kérnek Rosuly Testvérek, tulajdonosok.

Bárhová megy. Weiterschan Janos fő-utcai festékárú szaküzletében kapja a legjobb festékeket, olajakat, firnist, eseteket, azonkívül kátránylemezeket, számiakat, stb., stb. a legolcsóbb napiáron.

A Rekord és Schöne Wienerin divatlapok legújabb száma megjelent és kapható az „Orient“ fő-utcai üzletében.

Butor Károly táncitanító vendégestélye a Kaszinóban e hó 26-án. Az őszi tánckurzus szeptember hó 3-án veszi kezdetét. Beiratkozni lehet a Kaszinóban. Oktatások a gyermekeknek délután 5—7-ig, a felnőtteknek pedig este 8-tól fél 11 óráig. Tisztelettel Butor Károly, okl. táncitanító.

Dr. Palič-Szántó Olga szemorvos operatőr Beogradban, a budapesti egyetemi Grosz-szemklinika emer. első tanársegéde, rendel: Kralja Petra-utlica 53. sz. alatt, d. e. 8—10, d. u. 1—3-ig. Telefon 26—10.

A legújabb és legszebb táncdalok, kabarédalok rendkívül olcsón kaphatók az „Orient“ fő-utcai üzletében. Minden kotta ára 8 dinár.

Atutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

• Pénzt visszazakap! •

1923 szeptember hóban

1 nap ingyen árusítok!

Mindenki, aki e hónapban rőfösárut vásárolt

Trebić Gavroslav, a „Kék golyóhoz“

cégnél Vel. Beeskerek, Aleksandrova (Fő) utca, tegye el a vásárlás alkalmával kapott jegyzéket. — Hogy melyik napon történik az ingyen árusítás, azt csak szeptember hó 30-án közlöm e lapban. — Minden detailban vásárló vevőmnek, aki ezen hónapban nálam rőfösárut vásárolt az általam meghatározott napon, visszafizetem a teljes összeget, amit a vásárlás alkalmával fizetett.

Ezen szokatlan kedvezmény mögött nincs semminemű hátsógondolat. Csupán viszonzni akarom vevőimnek azt a szives támogatását, amellyel engem eddig megtiszteltek.

1579

Allamio
nagy választék!

Nagyban
és kicsinyben!

Nagyban
és kicsinyben!

Allamio
nagy választék!

* **Átutalásokat és csekkkiírásokat** — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére **valutabiztosításokat** legjutányosabban eszközöl a **Nagybecskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.**

* **Sírkő porcellánfényképeket** készít „Kultura Müintézet Osijek”. Képviselők minden községben nagy fizetéssel felvétetnek.

Az eltemetett város.

A kék barlangban. — Poliphemus szeme. — Az üdvözítő narancsfa meséje.

— A „Torontál” munkatársától —

Zelenika, aug. hó.

A cattarói tengeröböl terra incognita — mondja egy német író, aki dalmáciáról könyvet adott ki. Valóban alig van baedeker, amely Dalmácia eme gyönyörű fekvésű, pazar természeti kincsekben bővelkedő partvidékével érdemlegesen foglalkozna. A legtöbb utikalauz, a látóvalók ismertetésénél egyszerűen csak átsiklik a Bocche felett, vagy éppen csak szűk körre szorítkozva, felületesen mutatja be. A német utikönyvek kivételével, más nyelven egyáltalában nincsen ismertetés s nincsen is kitérés arra, hogy rövidesen lesz. A Bocche szépségeiről és értékéről ily szomorú körülmények között csak azok szereznek tudomást, akik némi detektívérzékkel bírnak s részint a hallgatag dalmaták valóságából, részint egyéni akeiókból kifolyólag jutnak az érdekességek nyomára.

A cattarói tengeröblöt keresztül-kasul bejárt utasok közül is, például csak nagyon kevesen tudják, hogy a Bocche külső bejáratánál három úgynevezett „kék” barlang van, a mely csónakon meglehetősen könnyen megközelíthető. Kettőnek a bejárata félkör alakú, száján könnyen beférhetni kisebb bárkával is, míg a harmadikba szűk és négyzetes nyílása miatt nehezebben juthatni be. A barlangok pazar látványosságot nyújtanak. A sziklák vastartalmuknál fogva izzó vörös fényben tündökölnék, a cseppkövek esodazöld és márványszerű fehér színt vetnek, a víz és a kövek össetalálkozásánál világos barnában és sötétben fénylő lilában fürdik a felszín s ebbe a pompás, isteni színkeverékbe harmónikusán beleszővődnek a tarka tengeri állatok, a melyek nagy rajokban békés háborítatlanságban élnek itt együtt.

A cattarói tengeröböl legkülsőbb részében, közvetlenül a csodás fekvésű városka mögött látható a Bocche másik érdekessége, Poliphemus szeme. A Kotor szomszédságában húzódó hegyláncban ugyan egy olyan sziklaformáció van, mely emberi szemhez teljesen hasonló s csak

a szembogara hiányzik. A monda szerint Poliphemusnak csak egy szeme volt homloka közepén s a mitológiának erről az alakjáról nevezte el aztán a dalmát nép a furesa sziklaképződvényt.

Dalmácia, a mondák, legendák hazája. Minden kösziklának története, minden épületnek hosszú meséje van, mely szájról-szájra jár s végül is a babonára fogékony dalmát népben mint való igazság hitre talál. Amit az ösök alap nélküli mendedmondának vélték, arra az unokák már tüzet vetnek s mint szent igazságot oltják be gyermekeik lelkébe. Érdekes meséje van a Cattaro felett fekvő Pesztringat-hegynék. A magaslat egy kimered sziklafalán, megközelíthetetlen magasságban egy barlang nyílik. A barlang szájában narancsfa nőtt ki, amelynek pompás gyümölese messze felülmulja a legemesebb fáét is. A narancsból ezdeig senki sem evett, de aki hozzátud férni s — a monda szerint — csak egyet is elfogyaszt belőlük, feltétlenül üdvözülni.

Risano, a cattarói tengeröböl legrégibb városa. Minden kövéhez egy darab történelem fűződik, mind egyik épületéhez a dicső múlt emlékfoszlanjai tapadnak. Feliratai a glóriás idők tanu s a fénykor boldog napjaira emlékeztetik a kutató „utódot”. Valamikor réges-régen, a Krisztus születése előtti századokban, amikor a bátor illyrek hajói szeltek az Adria hullámain, Teuta, a büszke király itt székelt Risano-ban s innen irányította gazdag országának ügyes-bajos ügyeit.

A bátor illyrek uralma rég letűnt Teuta hatalmas birodalma rombadőlt, a büszke Róma szolgaságba süllyesztette a megalázott népet s tartományá tette a hajdan oly fényes Risano-t. A monda szerint a sors is megszánta az illyr fővárost, haragos viharral küldött környékére, olyat, amilyen már századok óta nem volt s a hegymagasságra felesapó hullámok örök időkre maguk alá temették a megszegyenített Risano-t.

A mai Risano lakói úgy mondják, hogy szélesend idején, amikor le-

ülepdednek a hullámok és kisimul a rakoncátlan tenger tükre, világosan látni a fenék mélyén az omladozó-félben lévő falakat, Teuta király elpusztított birodalmának utolsó maradványait. Egyesek szerint esténként kiáll a királyi palota erkélyére Teuta kedvence aranytollu kakasa és fátyolozott ezüstös hangján utolsókat kukorékol bele a kihalt utcákba.

Risano-tól nem messze ömlik a tengerbe a Szopot-patak Meredek, kopár sziklafalából terecs iv alakban szökken ki a fehéren habzó víz és széles esessel tróziatos sebességgel igyekszik a szomjas tengerbe. A különös folyású patak eredő helye még mai napig is ismeretlen. Mindössze annyit sikerült megállapítani, hogy a patak egy barlangból indul ki hosszú útjára. Esős időben a barlang megközelítése lehetetlen, máskor is életveszedelemmel jár s éppen emiatt nem akadt eddigelő vállalkozó, akinek kíváncsisága legyőzte volna az élethez való ösztönös ragaszkodást.

Távol Zelenikától, a hegyek között, jeltelen helyen, kopár szikla mered ki a földből. Olyan, mintha a természet is intó példának állította volna oda, tör formációja van s hegyével kissé oldalt borulva fekszik. A sziklafalon alig olvasható, elmosódott ószerb írással, a következő szöveg olvasható: „Tko se ne osveti, taj se ne posveti”. Aki magát meg nem bosszulja, az nem üdvözülni. A vérbosszú intó szavai. Hajdanában, amikor az igazságszolgáltatás még egyén: valami volt, a meggyilkolt hozzátartozóinak erkölcsi kötelességét képezte, hogy a tettest és annak valamennyi családtagját s rokonát lemészárolja, ha csak nem sikerült a krvno kolo (vérbíróság) útján váltságdíjjal kiegyezkedni. A szomorú hagyomány amynira benne élt a primitív lakosságban, hogy a hatóságok és a papság csak nagynehezen tudta meggyőzni őket vak hitük helytelenségéről.

A mai dalmaták messzire elűtnek őseiktől. Békés polgárok váltak belőlük, akik alig-alig kerülnek ösz-

szeütkezésbe a fennálló törvényekkel.

... Egy pillanatra még feltűnik a tenger, rövid búcsúesőket int a távozó utasoknak s utána kacéran elbujik a fekete sziklák mögé. Adieu ... K.

Sport

Uj sportegyesület alakul Veliki Beeskereken. A közeli napokban tartja alakuló közgyűlését a Veliki-beeskereki Sportklub (Veliki-beeskereki Sportklub), városunk legújabb sportegylete. Az új egyesület a sport több ágával, u. m. a football, athletika, birkózás, hazena, torná, uszás, bicikli és jégsporthal óhajtt foglalkozni és tömöríteni kívánja kebelében a legjobb beeskereki erőket. Az egyesület már az idei őszi szezonban az aktív szereplés terére lép és több atrakcióval a beeskereki sportközönség elismerését reméli elérhetni. Eddigél már több neves beeskereki sportember lépett az egyesület tagjai közé. A közgyűlés napja annakidején közzé lesz téve.

Az FTC dániai turája alkalmával a dán válogatotól 8:0 arányu vereséget szenvedett.

A Kadima footballcsapata vasárnap Dzsombolira utazik, hogy ott a ZsTK csapatával mérkőzzön.

Akar Ön olcsó villanyfelszerelési cikkeket? Itt a cím:
M. Reza és Társa műszaki iroda és kereskedés
Veliki Beeskerek, Szerlityeva 2.
Legjobb beszerzési forrás nagyban és kicsinyben. Vállal szakmabeli minden munkát, dínműk, motorok, akkumulátorok felszerelését. Modern! Olcsó! Garantált!

Krumenacker István
nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállításhoz eredő mindennemű viszkerecsket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).
Vel. Beeskerek, Etvesova u. 5.

Pozivnica.

Radničko Invalidsko Pripomoćno i Penziono Udruženje SHS. br. 88. u Vel. Beeskereku drži 9-og septembra po podne u 3 sata u kafani „Club” svoju

godišnju redovnu skupštinu na koju p. članove poziva

Predsedništvo.

Dnevni red:

1. Predsednik otvara skupštinu.
2. Odrredjenje pet overovljača zapisnika.
3. Izveštaj sekretara za god. 1922.
4. Završni račun i izveštaj revizora.
5. Davanje razrešnica.
6. Čitanje godišnjeg izveštaja Centrala.
7. Izbor izaslanika.
8. Izbor blagajnika i dva revizora.
9. Popuna Odbora.
10. Eventualni predlozi.

Predlozi se imaju predati pismeno najdalje 8 dana pre sednice.

Meghívó.

A Radničko Invalidsko Pripomoćno i Penziono Udruženje SHS. 88. számú veliki-beeskereki fiókja (Munkások Rokkant- és Nyugdíjegylete) 1923. évi szeptember hó 9 én d. u. 3 órakor a Club-kávéházban tartja

évi rendes közgyűlését

melyre a tagok ezennel tisztelettel meghívótnak.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Öt jegyzőkönyvhiteljesítő jelölése.
3. Titkári jelentés az 1922. évről.
4. Zárzámadás és ellenőrök jelentése.
5. Felmentvények megadása.
6. A központ évi jelentésének felolvasása.
7. Kiküldöttek választása.
8. Pénztárnok és két ellenőr választása.
9. Választmány kiegészítése.
10. Esetleges indítványok.

Indítványok legkésőbb 8 nappal a közgyűlés előtt írásban adandók be.

Einladung.

Die Velikebeckereker Filiale Nr. 88. des Radničko Invalidsko Pripomoćno i Penziono Udruženje SHS. (Arbeiter-Invaliden- und Pensionsverein) hält am 9. September 1923, nachmittags um 3 Uhr im Club-Kaffeehaus ihre

ord. Generalversammlung

ab, wozu die geehrten Mitglieder hiemit eingeladen werden.

Das Präsidium.

Tagesordnung:

1. Eröffnungsrede des Präses.
2. Wahl von fünf Protokollauthentikanten.
3. Bericht des Sekretärs über das Jahr 1922.
4. Schlussbilanz und Bericht der Kontrolloren.
5. Erteilung der Absolutorien.
6. Vorlesung des Berichtes der Zentrale.
7. Wahl der Delegierten.
8. Wahl des Kassiers und zweier Kontrolloren.
9. Ersatzwahl des Ausschusses.
10. Etwaige Anträge.

Anträge sind 8 Tage vor der Generalversammlung einzureichen.

Alkalmi vétel! Nagyban!

Ajánlom elsörendü és
gazdagon felszerelt

**nőruhaszövet,
selyemszövet,
férfiruhaszövet**

raktáramat minden árban!

Elsörendü gyártmányok!

33

Velizar S. Paunović

divatárakereskedése

a „PÁVÁHOZ“

Veliki Bečkerek, Aleksandrova (Fő) utca.
Interurban telefon 13.

Dus választéku raktáram és mérsékelt áram minden
versenyt kizárnak!

Alkalmi vétel! Kicsinyben!

**Bélésárúk és
szabókellékek**

a legjutányosabb árban!

Vattapaplanok, paplanklott,
papianszatén, papianselyem,
papankasmir, paplanvatta,
matracgrádlí és damasztok.

Paplanáthuzatok, ágylepedők-
és diványterítőkben dus választék!

Valódi szegedi paprika

kapható 5, 10, 20 és 50 kg-os
plombirozott zsákokban 299

Vesica Emilnél Subotícán, Stosova u. 3.

Állandóan nagy mennyiség raktáron.

ÉRTESÍTÉS! Van szerencsém értesíteni
a t. közönséget, hogy a napokban nyi-
tottam meg kádárműhelyemet, ahol min-
denemű e szakmába vágó munkát,
új hordók készítését, valamint régi
hordók javítását stb. mindenkör elvál-
lalom. Kérve a t. közönség szíves párt-
fogását s vagyok kiváló tisztelettel
Engst Mátvás kádármester, Pasityeva
(Tomaseváci) u 18. sz. 1482

Kostolaci lignitszén

bel- és külföldi kőszén, kovácsszén, tűzifa

állandóan a legolcsóbban kapható hajó- és
vagonvagonokba, ugyszintén kicsinyben

KEMÉNY ÁRPÁD és TÁRSAI cégnél VELIKI BEČSKEREK.

Kölcsön-zongora vagy pianino

kerestetik havi használati
bér fizetése ellenében.

Ajánlatok pon-
tos cím meg-
jelölésével a
Torontál kiadó-
hivatalába
„AEOL“ jelgé-
re kéretnek.

TANONCOT FELVESZ

BRAUN MARCEL

gép- és technikai kereskedés V. Bečkerek.

Figyelem!

Schubert Károly teljesen új, modern

bérazótaxija

állandóan a közönség rendelkezésére
áll ugy helyben mint vidéki turákra! Meg-
rendelhető a „Rózsa“-szálló portásá-
nál is! Telefon 42. Mérsékelt viteldíjak!

Eladó bádógosműhely

teljes berendezéssel és
egyéb háztartási cikkek.

Bővebbet 1539

Bádógosmesternél Basahid.

Sürgöncim: Jutešif, Novisad.
Telefon 403. 58

Schiff Ábrahám

Novi Sad, Futoski put 4.

Gyár: a kamenici uti átjárónál.

**Zsák-, ponyva-, zsinag-
nagykereskedés.**

Zsák- és ponyvakikészítő és
varrote ep.

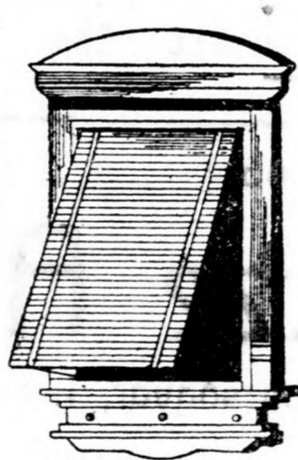
Fiókok: Beograd, Kraljevića Marka u. 7
Wien, Blindengasse 46/a.
Budapest, Vilmos császár-u. 33
Gyár: Budapest, Daróczy-ut.

Küön ponyva- és zsákkölcsönzőosztály!
Használt zsákok vétele és eladása!

Egy bánati német közsgben (kö-
zel a vasuti állomáshoz) fekvő
kilencmenetes

gőzmalom

egy vagon örlőképeséggel, a
hozzátartozó nagykiterjedésű kert-
tel és lakóhelyiségekkel együtt, más
vállalkozás miatt azonnal eladó.
Bővebb felvilágosítást nyújt e lap
kiadóhivatala. 1558

Redőnyök

minden nemben ugymint: acél „Esslingen“-féle fa zsaluablak
és vászon, továbbá az összes mű- és épületlakatosárúk,
valamint teherfelvonók gyártása

Bernold Silvester

Novi Sad, a gázgyárral szemben

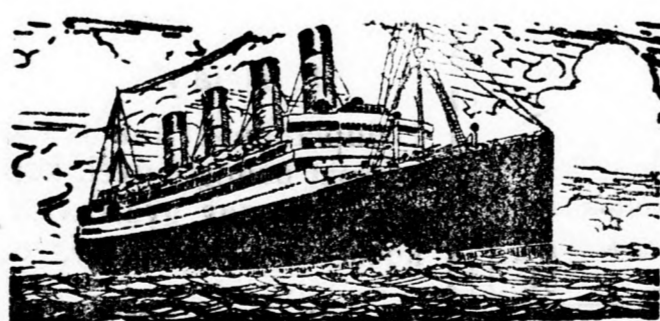
Alapított 1885. Telefon 234.

Kérjük a novisadi kiállításon augusztus 11-től 26-ig 18. számú
pavilonunkat megtekinteni 1444

Koninklijke Hollandsche Lloyd, Amsterdam

CUNARD LINIJA

(OSNOVANO 1840)

NAJVEĆI I NAJBRŽI
PAROBRODI

IZRAVNO KNJIŽENJE ZA
SVE DJELOVE
SVIJETA

Vezérképviselet az SHS. állam részére
Jugoslavenska Banka D. D. — Fiókképviselet
V. Bečkerekben: Joe S. Rendulić
Svetosavska u. 601/2. sz. (a szerbtemplom mellett)

Délamerikába, Egyesült Államokba és Kanadába!

1360

Államilag engedélyezett
kivándorló iroda mező-
gazdasági munkásoknak
Sao Paulo államba (Dél-
brazília) való szállítására
mérsékelt viteldíj mellett!

